

PROPOČET MOŽNOSTÍ NIČENÍ OBRNĚNÝCH CÍLŮ

Pro úspěšné vedení obrany svazků bude rozhodující možnost ničení obrněných cílů protivníka vlastními tanky a protitankovými prostředky, a to i přes nárůst nasycenosti operačních a bojových sestav vysoce přesnými zbraněmi, schopnými na poměrně velké dálky ničit především obrněné cíle. Ovšem zkušenosti ze současných konfliktů a válek nebo nedávno minulých svědčí o tom, že v boji nelze dosáhnout vítězství jen těmito prostředky, ale je nutné obsadit nebo naopak udržet území v pozemním sražení. Tak jako v minulosti, platí, že rozhodujícími prostředky útočníka pro splnění cílů útoku jsou tanky a další obrněné prostředky, u obránce tanky a protitankové prostředky.

V článku se nezabývám možnostmi letectva v ničení obrněných cílů, ale jen vševojskových svazků prvního operačního sledu.

Snížování počtů u ČSA vytváří nutnost mnohem podrobněji hodnotit možnosti protitankové obrany svazů, než tomu bylo doposud. To je zřejmé z nižších počtů našich prostředků, které jsou pro vedení obrany.

Myslím, že je třeba si uvědomit, že jak obrněné, tak i protitankové prostředky se vyznačují různou kvalitou, tudíž i bojovou účinností, což značně ztěžuje přesnost výpočtů. Pouhé kvantitativní srovnání uvažovaných prostředků obou stran, bez zahrnutí kvality zbraní (je vyjádřena potenciálem zbraně), nebude nadále možné považovat za dostatečně přesné pro přijetí zdůvodněných rozhodnutí.

Jestliže u taktického stupně, při propočtech možností ničení obrněných cílů, uvažujeme nejvýše s pluky prvního sledu, u operačního stupně je třeba započítat divize (nebo jejich části) prvního sledu operační sestavy. Jako bojové potenciály zbraní již neuvažují koeficienty podle předpisu Oper-51-1 (tabulka 21 a 22), ale zcela konkrétní bojové potenciály zbraní každoročně upřesňované Operační správou GŠ ČSA.

Pro propočet je třeba nejprve **určit složení obrněného uskupení protivníka** (tzn. počet obrněných cílů), které převést na výpočtové tanky tak, jak uvádí Oper-51-1, str. 81. Ovšem proti této pomůcce je nutné **převést také vlastní tanky a protitankové prostředky na výpočtové tanky**. Pro výpočet početního složení uskupení ve výpočtových tancích se počty zbraní násobí příslušnými koeficienty bojového potenciálu a obdržené výsledky se sčítají. Navíc je třeba brát v úvahu střední operační koeficienty bojové účinnosti protitankových prostředků v závislosti na podmínkách plnění úkolu, kdy:

- bez rušení protivníkem je koeficient roven 2,
- při rušení protivníkem 1,5,
- ve smíšených podmínkách 1,75.

Tento koeficient vyjadřuje určité zvýšení účinnosti protitankových prostředků vzhledem k výhodám, které pro ně vytváří obrana. Snížení středního operačního koeficientu bojové účinnosti vyjadřuje pokles účinnosti protitankových prostředků vlivem dýmů, aerosolů a prostředků REB, které může použít protivník. Jsem názoru, že variantu propočtu s rušením protivníka je třeba považovat za nejvíce pravděpodobnou, a to především na směr jeho hlavního úderu, kde může být intenzita rušení značná, proto, aby umožnila vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro útok hlavních sil. Příklad - viz **tabulku 1**.

Tabulka 1

Protivník: td-2				Vlastní: md-1			
technika, zbraně	počet	koeficient bojové potřeby	výpočtový tank	technika, zbraně	počet	koeficient bojové potřeby	výpočtový tank
T-72	438	2,15	941,7	T-72	94	2,15	202,1
BVP-1	244	0,80	195,2	T-55 M	62	1,65	102,3
BVP-2	56	0,85	47,6	PTRK	112	0,65	79,3
OT	52	0,30	15,6	prapor (bez BT)	6	8,7	52,2
Celkem			1200	Celkem			436 (654)*

Poznámka: Výpočtový tank je T-55 nebo M 48 A2 G2, ke kterému jsou vztaženy koeficienty ostatních zbraní a bojové techniky.

* se středním operačním koeficientem bojové účinnosti.

Výpočtem lze zjistit srovnatelné hodnoty, které vyjadřují nejen množství, ale i kvalitu uvažovaných prostředků obou stran. V uvedeném příkladu je schopna mechanizovaná divize svými protitankovými prostředky zničit 654 výpočtové tanky (za rušení protivníkem), přičemž uskupení protivníka má hodnotu 1200 výpočtových tanků. Přitom uskupení protivníka je tvořeno dvěma tankovými divizemi a vlastních vojsk mechanizovanou divizí.

Z příkladu je patrné, že mechanizovaná divize je schopna (při využití všech výhod, které má v obraně) zničit beze zbytku všechny obrněné prostředky jedné tankové divize, což nezabezpečuje úspěšné splnění jejího úkolu. Při takovém výrazném rozdílu mezi počtem obrněných cílů a protitankových prostředků bude, podle mého názoru nutné, aby velitel svazu a jeho štáb hledali možnost, jak ničit obrněné uskupení dalšími palebnými prostředky.

Pro úplnost uvádím také možnosti ničení obrněných cílů ve výpočtových tancích tankovou, motorizovanou a pěší divizí - viz **tabulku 2**.

Tabulka 2

id				mod				pd			
prostředek	počet	koeficient bojové potřeby	výpočtový tank	prostředek	počet	koeficient bojové potřeby	výpočtový tank	prostředek	počet	koeficient bojové potřeby	výpočtový tank
T-72	219	2,15	470,85	T-55 M	31	1,65	51,15	prapor	9	8,7	78,3
PTRK	40	0,65	26	PTRK	18	0,65	11,7				
prapor (bez BT)	4	8,7	26,1	BzK	72	0,15	10,8				
				prapor	9	8,7	78,3				
Celkem			623 (934,5)*	Celkem			152 (228)*	Celkem			78,3 (117)*

Poznámka: * se středním operačním koeficientem bojové účinnosti 1,5.

Propočty možností ničení obrněných cílů by měly být jedním z faktorů, které bere v úvahu velitel a štáb při stanovení místa i úlohy divizí v obraně. Přitom samozřejmě musí brát v úvahu směr hlavního úderu protivníka, terén a další činitele, které ovlivní operační sestavu a úkoly jejích prvků (PTZ, POZ apod.).

Z výsledků propočtů je zřejmé, že **na rozhodujících tankových směrech útoku protivníka bude nutné v obranných operacích používat mechanizované, v některých případech i tankové divize**. Motorizované a pěší budou schopny plnit obranné úkoly v terénu těžko dostupném tankům, nebo jen částečně přístupném. Myslím, že ve prospěch těchto divizí bude nutné plánovat zásah PTZ a POZ ke zvýšení účinnosti jejich protitankové obrany.

Propočty také svědčí o tom, že v budoucnu bude třeba vybavit motorizované a pěší divize dalšími účinnými protitankovými prostředky, tím zvýšit účinnost protitankové obrany a částečně i rozšířit možnosti operačního použití těchto divizí.

Myslím, že jako problematické se ukazuje stanovení bojového potenciálu jednotlivých zbraní a zbraňových systémů. Této otázce by měla být věnována co nejvyšší pozornost, potenciály by měly být pravidelně novelizovány a zřejmě na jejich stanovení zaměřen i výzkum. Bylo by vhodné zahrnout do propočtu další veličiny, jako např. potenciál protitankových minových polí (kolik výpočtových tanků bude zničeno na uvažovaném úseku minových polí), koeficient snížení potenciálu zbraní protivníka působením vlastních prostředků REB apod.

Bez poměrně přesného vyjádření hodnot (potenciálů) zbraní různých kvalit, ale i dalších prostředků ničení, které se podílejí na boji s obrněnými cíli, by byly propočty velmi nepřesné. Přitom se zaváděním výpočetní techniky k vojskům budou tyto hodnoty rozhodujícími údaji v bankách dat, ovlivní přesnost propočtů (kvalitativní poměry sil, možnosti ničením obrněných cílů apod.).

Myslím, že pro aktuální potřebu praxe bude nutné se uvedenými otázkami zabývat i nadále, tím přispívat k objektivizaci používaných metod práce velitelů a štábů všech stupňů velení.

